

© IOM 2017/ Benjamin Suomela

การเสริมสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคม แบบบูรณาการสำหรับทุกคนในประเทศไทย

โครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสหประชาชาติเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการประมาณการจำนวนแรงงานข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศ โดยจำนวนมากเป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมา และเวียดนาม (CLMV) จำนวนประมาณ 3.9 ล้านคน แรงงานข้ามชาติเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลอดจนเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของอัตราการเจริญเติบโตและผลิตในหลากหลายภาคส่วนสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ภาคการก่อสร้าง การเกษตร การผลิต งานบ้าน การประมง การแปรรูปสัตว์น้ำ และการบริการ อย่างไรก็ตาม แรงงานข้ามชาติจำนวนมากยังคงไม่ได้รับการคุ้มครองหรือมีข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาคส่วนการจ้างงานและ/หรือ สถานะการโยกย้ายถิ่นฐาน โดยแรงงานข้ามชาติที่มีสถานะปกติและทำงานในระบบมีสิทธิสมัครเข้าเป็นผู้อยู่อาศัยถาวรในท้องถิ่นและเข้าถึงสิทธิประโยชน์จากกองทุนดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วย การบริการด้านสุขภาพและเงินชดเชยกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายอันไม่คาดคิดมาจากการทำงาน คลอดบุตร ทุพพลภาพ เสียชีวิต สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน ส่วนแรงงานข้ามชาติที่มีสถานะปกติและทำงานนอกระบบ ซึ่งรวมถึงผู้ที่ทำงานบ้าน การเกษตร ป่าไม้ และประมง มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการคุ้มครองภายใต้แผนการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว

แต่เนื่องจากแผนการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวจำกัดการคุ้มครองเพียงแค่อำนาจการบริการด้านสุขภาพในกรณีเจ็บป่วยหรือ ประสบอันตรายอันไม่คาดคิดมาจากการทำงานเท่านั้น และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนมากจ่ายโดยแรงงานข้ามชาติ อาจกลายเป็นข้อกีดกันที่ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่ขึ้นทะเบียนเข้าร่วมแผนการประกันสุขภาพดังกล่าว นอกจากนี้ แรงงานข้ามชาติที่มีสถานะปกติยังมีสิทธิได้รับการคุ้มครองและเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตจากการทำงานภายใต้กองทุนเงินทดแทน ทั้งนี้ กองทุนเงินทดแทนยังไม่ครอบคลุมถึงแรงงานที่ทำงานบ้าน ซึ่งส่วนมากเป็นแรงงานข้ามชาติ

แม้ว่าแรงงานข้ามชาติจะได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริง แรงงานข้ามชาติยังคงต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมายในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมในเชิงปฏิบัติ เช่น ขีดจำกัดด้านภาษา การขาดแคลนข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่ การบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามของนายจ้าง ตลอดจนการเคลื่อนย้ายและคงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดใหญ่ของโรคโคโรนาไวรัส (COVID-19) ยังเน้นย้ำให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมสำหรับแรงงานข้ามชาติ และทำให้แรงงานข้ามชาติมีความเปราะบางที่จะได้รับผลกระทบด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ดังนั้น การให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่แรงงานข้ามชาติจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อความยืดหยุ่นและการฟื้นฟูของประเทศไทยจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว

ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญของโครงการ

- **กำลังแรงงานสำคัญ:** แรงงานข้ามชาติคิดเป็นร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศไทย
- **การเข้าถึงการคุ้มครอง:** น้อยกว่าสองในสามของจำนวนแรงงานข้ามชาติที่มีสถานะปกติได้ลงทะเบียนในกองทุนประกันสังคมและแผนการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว
- **การสนับสนุนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP):** แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีส่วนช่วยสนับสนุนอัตราการขยายตัวของ GDP ประมาณร้อยละ 4 - 6 หรือ 25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- **การส่งเงินกลับ:** แรงงานข้ามชาติ CLMV ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ส่งเงินกลับไปยังประเทศต้นทางประมาณ 3 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี
- **ผลกระทบ COVID-19:** แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยประมาณ 700,000 คน สูญเสียรายได้จากการว่างงานตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 เนื่องจากการแพร่ระบาดของ COVID-19

การดำเนินงานของ IOM

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) องค์การยูนิเซฟเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) และองค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women) ดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสหประชาชาติชื่อว่า **โครงการเสริมสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมแบบบูรณาการสำหรับทุกคนในประเทศไทย (Accelerating Progress Towards an Integrated and Modernized Social Protection System for all in Thailand)** ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนร่วม Joint SDG Fund

โครงการความร่วมมือดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนหน่วยงานรัฐบาลไทยในการขับเคลื่อนการคุ้มครองทางสังคมสู่ความเป็นมาตรฐานสากล โดยการเพิ่มขอบเขตการคุ้มครองสำหรับเด็ก ตลอดจนการขยายการคุ้มครองให้ครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง ซึ่งรวมถึงแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานข้ามชาติผ่านการดำเนินงานด้านการคุ้มครองทางสังคมที่ยั่งยืน

ในการนี้ IOM มุ่งหมายที่จะดำเนินการภายใต้โครงการความร่วมมือดังกล่าว เพื่อผลักดันแผนการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมแรงงานข้ามชาติ ได้แก่ กองทุนประกันสังคม การประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว และกองทุนเงินทดแทน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของแผนการคุ้มครองที่กล่าวมาข้างต้นให้สามารถเข้าถึงแรงงานข้ามชาติได้ในทางปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของทุกคน

องค์ประกอบสำคัญของโครงการ

การแก้ปัญหาเชิงนโยบายได้รับการพัฒนาและบูรณาการร่วมกันหลังจากที่ได้มีการทบทวนระบบการคุ้มครองทางสังคม

- **การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายแบบบูรณาการและมีหลักฐานรองรับ**

IOM จัดทำการศึกษาเพื่อประเมินสถานการณ์การเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและครอบครัวในประเทศไทย โดยการศึกษาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของโครงการความร่วมมือเพื่อทบทวนระบบการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทย ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวจะทำการวิเคราะห์ระดับการเข้าถึงแผนการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่และสิทธิประโยชน์ ตลอดจนข้อท้าทายและอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงสิทธิการคุ้มครองในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ นอกจากนี้ การศึกษาดังกล่าวจะทำการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับช่องโหว่การคุ้มครองที่สำคัญในการเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติ และพัฒนาข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุม บูรณาการ และยั่งยืนสำหรับทุกคน รวมถึงแรงงานข้ามชาติ

- **การเสวนาสาธารณะและการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย**

IOM จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการจัดการประชุมหารือระดับสูงและการประชุมเชิงปฏิบัติการกับหน่วยงานภาคีสำคัญเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และความสำคัญของการคุ้มครองทางสังคม ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของการคุ้มครองทางสังคมสำหรับทุกคนในประเทศไทย โดย IOM จะพัฒนาข้อความการสื่อสารที่มีหลักฐานรองรับเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและส่งเสริมการเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

การพัฒนาและทดสอบทางเลือกเชิงนโยบายเพื่อการคุ้มครองทางสังคมที่มีประสิทธิภาพและมีความครอบคลุมสำหรับแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งรวมถึงแรงงานข้ามชาติ

- **การประเมินนโยบายและออกแบบทางเลือกเชิงสร้างสรรค์**

IOM ร่วมกับ UN Women และ ILO จะดำเนินการส่งเสริมการเข้าถึงแผนการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่สำหรับแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งรวมถึงแรงงานข้ามชาติ ผ่านการประเมินนโยบายและออกแบบทางเลือกเชิงนโยบายที่มีหลักฐานรองรับและสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขช่องโหว่ทางการคุ้มครองทางสังคมและข้อท้าทายอื่นที่เกี่ยวข้อง

- **การสื่อสารและการรณรงค์เชิงรุก**

IOM จะจัดทำกิจกรรมสื่อสารและประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนออกแบบและดำเนินการรณรงค์เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ข้อค้นพบและทดสอบข้อเสนอแนะจากการประเมินนโยบายข้างต้น เพื่อแก้ไขข้อท้าทายในการเข้าถึงแผนการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งรวมถึงแรงงานข้ามชาติ โดยกิจกรรมดังกล่าวจะรวมถึงการผลิตสื่อเพื่อให้อินโฟกราฟิก การศึกษา และสื่อสาร (IEC materials) และการรณรงค์เชิงรุกกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ตัวแทนฝ่ายนายจ้างและแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งรวมถึงแรงงานข้ามชาติ

ข้อมูลโครงการที่สำคัญ

ผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณ:	Joint SDG Fund
งบประมาณ:	2,661,815 ดอลลาร์สหรัฐฯ
ระยะเวลาดำเนินการ:	มกราคม 2563 – ธันวาคม 2564
หน่วยงานสหประชาชาติ:	IOM ILO UNICEF และ UN Women
หน่วยงานภาคี:	หน่วยงานรัฐบาลไทย สถาบันวิจัย องค์การนายจ้างและลูกจ้าง ภาควิชาการ องค์การพัฒนาเอกชน และภาคประชาสังคม
ผู้รับผลประโยชน์จากโครงการ:	แรงงานข้ามชาติจากประเทศ CLMV แรงงานนอกระบบ และเด็ก

